

УДК 16.00.03.08 П

В.Р. СЕЛІН, молодший науковий співробітник
Інститут помології ім. Л.П. Симиренка НААН,
e-mail: selin-vladimir@mail.ru

ПРОДУКТИВНІСТЬ НОВИХ СОРТІВ ТА ЕЛІТНИХ ФОРМ ЯБЛУНІ СЕЛЕКЦІЇ ІНСТИТУТУ ПОМОЛОГІЇ ІМ.Л.П. СИМИРЕНКА НААН ПРИ РІЗНИХ СХЕМАХ САДІННЯ

Наведено результати досліджень з вивчення впливу різних схем посадки на продуктивність яблуні сортів Пламенне, Світанок Млієва, Ренет мліївський, Джонавелд, Внучка, Мавка, Айдаред та елітних форм 12-2-40, 5-39 на підщепі М9.

Ключові слова: яблуня, сорти, елітні форми, схеми посадки, врожайність.

Вступ. Садівництво України – традиційно найбільш ефективна та високоприбуткова галузь сільськогосподарського виробництва, яка з давніх часів забезпечувала населення вітамінними продуктами харчування, переробну промисловість – сировиною та відіграла важливу роль у наповненні коштами державного та місцевих бюджетів [1].

Досвід розвитку садівництва показав, що найбільш ефективним типом промислового саду в наш час являється інтенсивний сад на слаборослих клонових підщепах. В Європейських країнах і США садівництво в останні роки на більшій частині площ переведено на слаборослі підщепи [2].

Інтенсивні сади створюють за рахунок використання клонових вегетативно розмножуваних підщеп, що забезпечують карликові, напівкарликові чи середнього росту дерева. Із зменшенням габаритів дерев пов'язані особливості догляду за ними. В садах на слаборослих підщепах застосовують більш щільні схеми розміщення дерев, порівняно із сильнорослими (в ряду 0,5-2,0 м; між рядом 3,0-5,0 м, залежно від сили росту, підщепи). Це підвищує ефективність використання землі. Слаборослі дерева рано вступають в пору плодоношення, швидко нарощують урожайність. Строки експлуатації садів на карликових підщепах становлять 18-20 років, на напівкарликових і середньорослих – 25 р. [3].

При вдалому співвідношенні високопродуктивних сортів з гарно пристосованими до ґрунтово-кліматичних умов підщепами можливо досягти максимальної урожайності насаджень. Використання слаборослих підщеп в інтенсивних садах можливо лише на основі всебічного вивчення їх господарсько-біологічних особливостей. Важливе значення має підбір сортів, які у співвідношенні з підщепами визначають продуктивність дерев і характер їх росту, придатність для насаджень інтенсивного типу.

Висока економічна ефективність і переваги інтенсивних насаджень зумовлюють все більше впровадження їх у виробництво господарств різних типів власності. Проте вони досить вимогливі до умов вирощування і допущення найменших помилок у виборі конструкції саду, типу його формувань і навіть виконання окремих робіт може призвести до негативних результатів і марного витрачання коштів. А тому, до закладання і ведення інтенсивних садів потрібно відноситись з великою відповідальністю, виходячи з рекомендацій для конкретних природних та економічних умов господарств [4].

Виходячи із вищесказаного, для покращення кількісних та якісних показників врожаю яблуні, у відповідних умовах вирощування, необхідно розробити такі технологічні прийоми вирощування, які б насамперед відповідали вимогам споживачів продукції, а також вимогам стандартів до якості продукції, які існують у світі і над якими, в умовах інтенсифікації та реорганізації садівництва працюють всі наукові та виробничі установи в Україні [5].

Матеріали і методика. Дослідження проводились за методикою ІС УААН (Кондратенко П.В., Бублик М.О.) [6], математичну обробку результатів досліджень проводили методом дисперсійного аналізу, (Б.А. Доспехов, 1985) [7] та за допомогою комп'ютерної програми „Статистика”, розробленої в ІС УААН.

Дослід було закладено навесні 2008 року на підщепі М9 зі схемами садіння 3,75x0,75 м, 3,75x1,0 м (контроль), 3,75x1,5 м, 3,75x2,0 м, сортами та елітними формами: Айдаред (контроль), Світанок Млієва, Ренет мліївський, Пламенне, Джонавелд, Мавка, Внучка, 12-2-40 і 5-39.

Предмет досліджень: підщепа М9, сорти яблуні Пламенне, Світанок Млієва, Ренет мліївський, Джонавелд, Внучка, Мавка та елітні форми 12-2-40, 5-39, за контроль взято сорт Айдаред.

Результати. Кількість генеративних утворень в 2011 році у сорту Пламенне склала 76,2-96,4 шт./дереву (табл. 1), Ренет мліївський – 53,9-85,2 шт./дереву, Світанок Млієва – 58,0-78,0 шт./дереву, Мавка – 39,8-74,0 шт./дереву та елітної форми 5-39 – 62,2-93,5 шт./дереву. У 2012 році закладання генеративних утворень у сорту Внучка склало 187,2-118,2 шт./дереву, Пламенне – 103,6-177,2 шт./дереву, Джонавелд – 112,5-173,2 шт./дереву, Ренет мліївський – 73,2-162,2 шт./дереву і Світанок Млієва – 109,4-155,8 шт./дереву.

Таблиця 1

Вплив площ живлення та на силу росту та продуктивність нових сортів яблуні (підщепа М9, зрошення, опора)

Сорт, гібридна форма	Схема	Закладання генеративних утворень, шт./дереву			Врожайність, т/га		
		2011	2012	Середнє	2011	2012	Середнє
1	2	3	4	5	9	10	11
Айдаред (к)	3,75x1,0(к)	77,8	73,2	75,5	10,7	35,1	22,9
	3,75x0,75	59,7	74,0	66,8	8,5	22,5	15,5
	3,75x1,5	78,7	68,4	73,5	5,9	16,5	11,2
	3,75x2,0	82,5	78,6	80,5	4,9	15,0	9,9
Ренет Мліївський	3,75x1,0(к)	85,2	135,2	110,2	18,9	32,3	25,6
	3,75x0,75	57,9	73,2	65,5	19,5	39,6	29,5
	3,75x1,5	53,9	162,2	108,0	10,7	16,1	13,4
	3,75x2,0	79,5	86,8	83,15	8,3	8,9	8,6
Пламенне	3,75x1,0(к)	89,4	123,8	106,6	14,3	30,0	22,1
	3,75x0,75	76,2	135,0	105,6	12,0	35,0	23,5
	3,75x1,5	96,4	177,2	136,8	7,1	20,8	13,9
	3,75x2,0	87,4	103,6	95,5	5,3	13,9	9,6
12-2-40	3,75x1,0(к)	62,9	68,6	65,7	16,4	6,4	11,4
	3,75x0,75	64,1	77,4	70,7	13,9	6,5	10,2
	3,75x1,5	36,8	78,2	57,5	13,9	5,2	9,5
	3,75x2,0	58,7	72,4	65,5	9,3	3,0	6,1
5-39	3,75x1,0(к)	62,2	97,4	79,8	20,7	13,0	16,8
	3,75x0,75	89,9	54,8	72,3	18,1	16,8	17,4
	3,75x1,5	89,9	75,2	82,5	16,1	7,1	11,6
	3,75x2,0	93,5	102,2	97,8	11,6	4,0	7,8
Світанок Млієва	3,75x1,0(к)	58,0	148,6	103,3	16,4	32,0	24,2
	3,75x0,75	72,1	109,4	90,7	14,9	38,6	26,7
	3,75x1,5	58,8	155,8	107,3	12,0	23,2	17,6
	3,75x2,0	78,0	144,8	111,4	10,3	17,4	13,8
Джонавелд	3,75x1,0(к)	65,5	132,4	98,9	10,0	45,0	27,5
	3,75x0,75	48,5	115,4	81,9	7,2	57,6	32,4
	3,75x1,5	60,6	173,2	116,9	5,0	29,4	17,2
	3,75x2,0	72,9	112,5	92,7	4,8	23,3	14,0
Мавка	3,75x1,0(к)	37,0	54,2	45,6	4,1	3,6	3,8
	3,75x0,75	74,6	57,4	66	5,3	5,2	5,2
	3,75x1,5	74,0	48,4	61,2	3,9	3,7	3,8
	3,75x2,0	39,8	58,8	49,3	3,1	2,1	2,6
Внучка	3,75x1,0(к)	67,0	187,6	127,3	12,5	43,8	28,1
	3,75x0,75	58,4	118,2	88,3	8,8	60,2	34,5
	3,75x1,5	61,3	185,8	123,5	6,1	28,2	17,1
	3,75x2,0	57,7	119,2	88,4	4,4	23,6	14,0

У 2011 році хороші результати врожайності показали сорти Ренет мліївський (19,5 т/га), Світанок Млієва (14,9 т/га), Пламенне (12,0 т/га) та елітні форми 5-39 (18,1 т/га) і 12-2-40 (13,9 т/га) при схемі садіння 3,75x0,75 м.

У 2012 році за схеми садіння 3,75x0,75 м отримано показники, які значно перевищують контрольний варіант порівняно з 2011 роком. Найвищу врожайність мали сорти Внучка (60,2 т/га), Джонавелд (57,6 т/га), Ренет мліївський (39,6 т/га) і Пламенне (35,0 т/га).

Висновки. Найкращі результати було отримано за схеми 3,75x0,75 м, де середня врожайність сорту Внучка склала 34,5 т/га, Джонавелд – 32,4 т/га, Ренет Мліївський – 29,5 т/га, Світанок Млієва – 26,7 т/га, Пламенне – 23,5 т/га. А для сорту Айдаред (22,9 т/га), середня врожайність вища за схеми 3,75x1,0 (к) м.

Таким чином найкращі показники у досліджуваних сортів забезпечила схема садіння 3,75x0,75 м, за якої врожайність на 2,6-50,6 % перевищила контроль.

Список використаних літературних джерел

1. Воеводін В.В. Садівництво України, сьогодення і майбутнє / В.В. Воеводін // Сад, виноград і вино України. – 2001. – №12. – С. 2-5.
2. Потапов В.А. Слаборослый интенсивный сад - М.: Россагропромиздат. 1991. - С.3.
3. Вольвач Т.П. Рекомендации по закладке и возделыванию интенсивных насаждений яблони - С.: Доля, 2011. – С. 5.
4. Артеменко М.М., Матвієвський О.С. Довідник по садівництву - К.: Урожай, 1975.- 123 с.
5. Макош Е. Необхідність змін у садівництві (на прикладі Польщі) // Новини садівництва. - 1998. - № 1-2.- С. 25-31.
6. Кондратенко П.В., Бублик М.О. Методика проведення польових досліджень з плодовими культурами. - К.: Аграрна наука, 1996. - С.
7. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. - М. - 1985. - 80 с.

Аннотація

Селин В. Р.

Продуктивность новых сортов и элитных форм яблони селекции Института помологии им.Л.П. Симиренко НААН при различных схемах посадки

Представлены результаты исследований по изучению влияния различных схем посадки на продуктивность яблони, сортов Пламенное, Свитанок Млиева, Ренет Млиевский, Джонавелд, Внучка, Мавка, Айдаред и элитных форм 12-2-40, 5-39 на подвое М9.

Ключевые слова: яблоня, сорта, элитные формы, схемы посадки, урожайность.

Annotation

Selin V.

Productivity new varieties and elite forms apple tree breeding Institute of Pomology name L.P.Symirenko of the NAAS at different scheme of planting

The results of studies on the effect of different planting schemes on the productivity of apple varieties Plamenne, Svitanok Mliieva, Reinette Mliievskiy, Dzhonaveld, Vnuchka, Mavka, Aйдared and elite forms of 2-12-40, 5-39 on the rootstock M9.

Keywords: apple, varieties, elite forms, planting schemes, crop yields.